

# Yarı Milliyetçi-Yarı Dindar Türkler

Şenol Kaluç

LDT Alevî-Bektaşî Araştırmaları Merkezi Direktörü

Liberal Düşünce, Cilt 14, Sayı: 55, Yaz 2009 S.: 163-167

Ülkemizde hâlen devam eden Ergenekon davası nasıl sonuçlanırsa sonuçlansın demokrasi tarihimizin önemli dönüm noktalarından biri olacaktır. Çünkü yanılısamlar ve yalanlar üzerine kurulu siyaset üretimi ve takipçiliği büyük bir yara almış durumdadır. Bugünün bilgi bombardımanı ve dezenformasyonu ile karışan ve şaşkın durumdaki zihinleri, yarının daha demokratik bir Türkiye olması konusunda duyarlı hareket etmek zorundadır. Dava birilerinin gördüğü şekli ile siyasî bir havaya sokulup sadece hasımları alt etme sürecinden ibaret kalmazsa ülkemizde varolan sanal siyasî ve siyaset dışı yapılaşmalar birer birer çökerek gerçek mânâda siyasî partiler ve STK'lar ortaya çıkacaktır. Yozlaştırılmış siyasî ve siyaset dışı yapıların tasfiyesi demokratik-liberal-hukuk devletinin kurulması için mutlaka şarttır. Fakat *bu işi kim üstlenecek?* Asıl mesele budur.

Bu güne kadar ülkemizde ideolojik olarak etkin olan anlayış görünürde iktidara çoğu zaman gelememekle birlikte Kemalist-Atatürkçü çizgi olmuştur. Bu çizgi demokratikleşmeden daha çok statükonun korunması amacına hizmet ederken, genel nüfus içindeki küçük yüzdesinin tam tersi çok daha kuvvetli bir etki ile ülkeyi yönlendirmiştir. Rasim Ozan Kütahyalı'nın çeşitli makalelerinde sık sık Laik Sünnî Türk (LAST) olarak vurgu yaptığı bu grup siyasî gücünü kendinden değil derin devlet ve daha çok müttefiklerinin zihnî zafiyetinden almaktadır. Çok başarılı eğitim sistemi aracılığı ile elde ettiği müttefiklerinin zihinlerini bulandırarak demokratikleşmenin önünü kesen, -farkında olmadan- statükoyu korumaya çalışan büyük bir güç yaratmıştır. Ergenekon süreci bu yanılısamlar üzerine kurulmuş ittifakı çökertebilirse ülkemizde demokratikleşmenin önü açılabilir.

Bu gün demokrasi ve hukuk çıtasının yükseltilmesi çabasında -geçmişte yaşadıkları hatırlandığında- en önde olması gerekenler maalesef geride durmakta ve büyük bir aymazlıkla 'Ergenekon Davası'na sahip çıkmaktadır. Bu tutumun en önemli sebebi toplumsal hafızanın çok zayıf olması ve içinde bulunulan sürece göre verilen rollerin hemen kabulünde yatmaktadır. Daha açıkça söylersek AK Parti düşmanlığı âdeta geçmişte yaşanan bütün faciaların unutulmasına ve hasımların kol kola girmelerine yol açmaktadır. Maalesef Türkiye solunun çok büyük bir kısmında -*Ergenekoncu sol dışında kalan makûl sol sesini duyuramamaktadır*- ve kendini hâlâ sol-sosyal demokrat zanneden CHP'de hemen hemen hiçbir demokrasi talebinin olmamasının temel nedeni bu zihniyettir. Ve bu cephenin en talihsiz ittifakçuları ise geçmişte yaşanan onca ihanete rağmen CHP'yi terk etme cesaretini bir türlü gösteremeyen Aleviler ve terörize edilmiş Kürtlerdir. Tarihsel olarak solun karşısında duran aşırı sağ ise tamamen hamasi söylemlerle kulaklarını ve gözlerini ülke ve dünya gerçeklerine kapatarak nasyonal sosyalist bir çizgiyi takip etmekte ve Ergenekon sürecinde ortaya dökülen pisliklerden rahatsız olmaktadır. Acıdır ki bu grupların 12 Eylül öncesinde devlet içindeki kontrgerilla yapılanmaları ile birbirlerine karşı kullanılmaları sonucu binlerce ocağa ateşin düştüğünü, ülkemizin demokratikleşmesi ve ekonomik olarak gelişmesinin nasıl engellendiğini bugün akli selim olan herkes açıkça görmekte ve bilmektedir.

LAST'ın hâkim olduğu siyasette ilk önemli gedikler Özal döneminde açılmaya başlanmıştır. Ancak Özal dönemi ekonomik yönden ülkemizin önünü yeni sınıflara açarken eski yapılanmaları kendi içinde barındırarak yarı hukuksuz bir düzen yaratmıştır. Ekonomik hayatta solcuların çok sevdiği tabirle "vahşi kapitalizm" üretilirken belki de Özal büyük bir yanılsama ile yarattığı yeni burjuvazi ile derin devletin üstesinden gelebileceğini düşünmüştü. Fakat tam tersi, yarattığı komprador burjuva daha çok demokrasi istemek yerine derin güçler ile işbirliği yapmayı ve statükoyu savunmayı seçti. Yine 12 Eylül ve Özal dönemi sola karşı muhafazakâr ve dine daha fazla referans veren bir yapılanma da üretmiştir. Ancak bu yapılanma gerçek bir demokrasi talebi üretememiştir. Demokrasiyi sadece kendi çıkarları söz konusu olduğunda hatırlayan bir siyaset izlemiştir. Bu açıdan bakıldığında AK Parti her ne kadar Millî Görüş- Refah çizgisinden gelmiş gibi gözükse de siyaseten bu sürecin bir ürünü olarak karşımızda durmaktadır.

Peki yukarıda kısaca değindiğimiz çarpık süreçlerin ürünleriyle ilerleyemeyeceğimiz ortadayken, *nasıl demokratikleşeceğiz?* Bu sorunun çözümünün bu günkü siyasi yelpaze ile olmayacağı gayet açıktır. Peki, o zaman *kim ya da kimlerle demokratikleşeceğiz?* Asıl sorun bence budur. Bugün çok üzülerken görüyoruz ki ülkemizin demokratikleşmesini isteyen tek güç AB'dir. AB süreci ülkemizdeki çarpık düzenin evrensel hukuk ve liberal düzene doğru çekilmesini sağlayabilecek tek güç olarak karşımızda durmaktadır.

Demokratik mücadelenin içeride çok güçlü bir müttefikinin olması gerekmektedir. AB dayatmasını bir kenara bırakarak kendimiz için, ülkemiz için, çocuklarımızın geleceği için daha çok özgürlük ama herkes için özgürlük isteyen bir çekirdeğin üretilmesi gerekmektedir. Bu üretimin öncelikli olarak ülkemizdeki azınlıklar için değil çoğunluğun için çıkarılması gerekmektedir. Rasim Ozan Kütahtyalı'nın deyişiyle LAST'in karşısında daha güçlü bir grup ortaya çıkmalıdır. Ülkemizin kuruluş ideolojisi ışığında da makbul kabul edilen Türk-Sünnî-Hanefî çoğunluğun içinde yer alan asıl büyük çoğunluğun benim tanımlamam ile *yarı milliyetçi-yarı dindar Türklerin* artık inisiyatif almalarının zamanı çoktan gelmiş ve geçmektedir.

Bu tanımlamada *Türk* tanımlamasını özellikle vurguluyorum, çünkü bu grupta aynı şekilde varolan yarı milliyetçi-yarı dindar Kürt'ün yada Alevînin başlangıçta demokratikleşme mücadelesinde rolünün çok sınırlı olacağı açıktır. Çünkü öncelikli olarak nicel çoğunluğun demokrasi talebinde bulunması gerekmektedir ki diğerlerinin demokrasi talepleri dış müdahalelere gerek kalmadan gerçekleşebilsin yada makûl bir çözüm yoluna kavuşsun.

Peki, kimdir bu yarı milliyetçi-yarı dindar Türk? Bu tip ülkemizin genel nüfusunun neredeyse yüzde ellisinden fazlasını oluşturmaktadır ve ülkemizde bir gecede iktidarları değiştirebilecek çoğunluğa sahip yegâne güç durumundadır. Aslında sağdan sola kadar geniş bir yelpazeye dağılan bu tip, olaylara ve duruma göre farklı tepkiler ortaya koyan, kendi içindeki zıtlıkları pek göremeyen ve bu tutarsızlıkları içselleştirmiş bir tiptir. Gerçek anlamda bir demokrasi talebi yoktur daha çok farkında olmadan kişisel çıkarlarına dayanan bir siyaset gütmekte ve olaylara genelde tepkisel yaklaşmaktadır. Kolayca manipüle edilebilir ve saldırganlaştırılabilir.

Bütün yıl bir laikten farklı yaşamazken Ramazan ayında dindarlaştıran, konu başörtüsü olduğunda celallenen, Kürtlük yada Ermenilik söz konusu olduğunda aşırı milliyetçi tepkiler veren, hemen resmî söyleme yönelen ve her türlü istismara açık bir tiptir. Nitekim bu tiplerin tahrik edildikleri takdirde ne kadar tehlikeli olabileceğini bize yakın tarihteki Sivas, Çorum, Maraş vb. olaylar açık bir şekilde göstermiştir. Son zamanlarda bu tipin içine gönüllü olarak karışan asimile olmuş yeni Türkler Türklüklerini ispat için ülkemizdeki çeşitli azınlıklara yönelik şiddet eylemlerinde en ön saflarda yer almaktadır.

Bu grup bu kadar tehlikeli ise nasıl olurda demokrasiyi geliştirebilir? Bir tezat gibi dursa da bu tahrike açık grubun demokrasi ve evrensel insan hakları değerleri ile tanıştırılmaları gerekmektedir. 19. ve 20. Yüzyıl'ın ürünü şoven-milliyetçi-mukaddesatçı değerleri ile kirletilen dimağlarının daha insanî bir tarih ve insan algılaması ile yer değiştirmesi gerekmektedir. Kendileri gibi olmayan ya da olamayan Kürtler, Alevîler ve diğer azınlıklar ile en azından insanî değerler üzerinden duygudaşlık ve empati kurabilmelerinin sağlanması gerekmektedir. Hamasi söylemlerin

arkasındaki bölücü ve yıkıcı içeriğin anlatılması ve içinde buldukları çelişkiler yumağının farkına varmaları sağlandığı takdirde demokratikleşmenin en önemli lokomotif durumuna gelecekları şüphesizdir.

Yarı milliyetçi-yarı dindar Türklere aslında başörtüsü hakkı, inancını yaşama özgürlüğü ve kendi anadilini yaşama ve yaşatma hakkı benzeri isteklerin özde aynı derecede haklı ve insanî istekler olduğunun gösterilmesi gerekmektedir. Bir insanın kendisini Müslüman olarak tarif ettikten sonra peygamberinin ve dinin açık emirlerine rağmen insanî açıdan ikinci hatta üçüncü derecede önemli olması gereken ideolojik ve milliyetçi kimliğe dayanarak tavır geliştirilmesi asla kabul edilebilir ahlâkî bir tavır değildir ve dinî açıdan şirk olarak değerlendirilir. Bu noktada yarı dindar-yarı milliyetçi Türkler, İslam'ın evrensel mesajı –üstünlüğün ancak takvada olması- ile son iki asırda insanlığın en büyük felâketi milliyetçilik zehri arasında bir tercih yapmak durumundadır.

Yarı dindar-yarı milliyetçi Türkler sağlam dinî referanslardan yola çıkarak evrensel insanî değerlere sahip çıktıkları takdirde ülkemizde bu gün sorun gibi görülen pek çok mesele çok daha kolay ve akılcı bir şekilde çözülebilecektir. Çünkü bu değişim aynadaki gölge gibi aksini tüm ülkemizde ve çevresinde yaratacaktır. Bu fikri değişim gerçekleştirilebilirse ülkemizde insanlarımıza yaşatılan bölünme ve parçalanma paranoyası yerini kendine öz güveni sağlam, diyaloga açık ve sürekli çözüm arayışı içinde olan bir anlayışa bırakacaktır. Bu değişimdeki en büyük rol toplumda söz sahibi kanaat önderlerine düşmektedir. Eğer bu yarı dindar-yarı milliyetçi Türk tipinin temsilcisi durumundaki kanaat önderleri bu tavrı geliştirebilir ve sunabilirlerse bu büyük kitle çok hızlı bir şekilde demokrasinin en büyük müttefiki hâline getirilebilir.

Ancak üzülererek belirtmem gerekir ki bu tipin kanaat önderleri demokrasiyi bir amaç olarak görmekten ziyade araç olarak görmektedirler. Bu durumda namuslu aydınların en büyük görevi bu kanaat önderlerini içinde buldukları bu büyük açmazdan çıkmalarını sağlayacak yürekliliği göstermelerini sağlamaktır. Aksi takdirde bu ülkenin sokaklarında özgür düşünce ve insanî değerler “kuduz köpek gibi kovalanmaya” devam edecek ve biz daha çok Ergenekon tipi örgütlenmelerle, darbelerle, cuntalarla yüzleşmek ve binlerce hayatı bir hiç uğruna birilerinin bilmediğimiz emelleri için kaybetmek bahtsızlığı ile yaşamaya devam etmek zorunda kalacağız.

Elbetteki evrensel hukuk değerlerini ve liberal değerleri savunan noktaya geldiğimizde bile içimizde aşırı uçlar yaşamaya devam edecek, tamamen yok olmayacaktır. Ne aşırı dinciler, ne bölücü Kürtler, ne aşırı Alevîciler, ne şoven Türkler ne de benzerleri ortadan kalkacaktır. Fakat bu gruplar marjinal olmanın ötesinde hiçbir değer taşımayacaklardır. Aşırı uçların yok olmasının doğanın bir gereği olduğu-

nu kabul ederek yaşamaya devam etmemiz gerekmektedir. Önemli olan bunların dışında kalan makûl olan Türkler, Alevîler, Kürtler ve diğerleridir. Çünkü bu ülkenin geleceği ancak bunlarla birlikte inşa edilebilir. Yoksa diğerlerini yok sayan aşırı uçlarla değil.

Yarı dindar-yarı milliyetçi Türkler bu noktaya getirildikleri takdirde gerek Alevîler içinde ve gerekse azınlıklar içinde kendilerine bulacakları müttefikler ile daha güzel ve güçlü bir Türkiye'nin temellerini atacaklarına hiçbir kuşku yoktur.